

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α΄139) και προσαρμογή του στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328).»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το παρόν νομοσχέδιο όπως ψηφίσθηκε από την Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από έξι άρθρα.

Το άρθρο 1 αντικαθιστά το άρθρο 1 του ν. 927/1979 και περιγράφει τις μορφές αξιόποινης συμπεριφοράς που συνιστούν το έγκλημα της δημόσιας υποκίνησης βίας ή μίσους, το οποίο στρέφεται κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή ή την αναπηρία, και κατά πραγμάτων που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από τις ανωτέρω ομάδες ή πρόσωπα.

Το άρθρο 2 αντικαθιστά το άρθρο 2 του ν. 927/1979 και περιγράφει τις μορφές αξιόποινης συμπεριφοράς που συνιστούν το έγκλημα του δημόσιου εγκωμιασμού ή άρνησης εγκλημάτων γενοκτονιών, εγκλημάτων πολέμου, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, του Ολοκαυτώματος και των εγκλημάτων του ναζισμού.

Το άρθρο 3 ορίζει ότι οι αξιόποινες πράξεις που περιγράφονται στα άρθρα 1 και 2 του παρόντος νομοσχεδίου τιμωρούνται και όταν τελούνται μέσω διαδικτύου, εφόσον ο δράστης είναι παρών στην Ελλάδα ή το υλικό που χρησιμοποιεί φιλοξενείται σε σύστημα πληροφορικής που βρίσκεται στην Ελλάδα.

Το άρθρο 4 προβλέπει την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε βάρος νομικών προσώπων ή ενώσεων προσώπων προς όφελος των οποίων ή για λογαριασμό των οποίων τελέσθηκαν τα εγκλήματα της δημόσιας υποκίνησης βίας ή μίσους και του δημόσιου εγκωμιασμού ή άρνησης εγκλημάτων.

Το άρθρο 5 ορίζει ότι η δίωξη των εγκλημάτων της δημόσιας υποκίνησης βίας ή μίσους και του δημόσιου εγκωμιασμού ή άρνησης εγκλημάτων χωρεί αυτεπαγγέλτως.

Το άρθρο 6 ορίζεται ως χρονικό σημείο της έναρξης ισχύος του παρόντος η δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

Με το άρθρο 2 παρ. 1 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου τιμωρείται όποιος με πρόθεση, δημοσίως ή προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιονδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, επιδοκμάζει, ευτελίζει ή κακοβούλως αρνείται τη σοβαρότητα εγκλημάτων γενοκτονιών, εγκλημάτων πολέμου, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, του Ολοκαυτώματος και των εγκλημάτων του ναζισμού, η δε συμπεριφορά αυτή στρέφεται εναντίον ομάδας προσώπων που προσδιορίζεται βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή της αναπηρίας κατά τρόπο που μπορεί να υποκινήσει βία ή μίσος ή ενέχει απειλητικό, υβριστικό ή προσβλητικό χαρακτήρα κατά μιας τέτοιας ομάδας ή μέλους της.

α) Εν προκειμένω θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να γίνει παραπομπή και στα άρθρα 7 έως 15 του ν. 3948/2011 «προσαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου προς τις διατάξεις του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με το ν. 3003/2002», τα οποία θεσπίζουν εγκλήματα γενοκτονίας, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου, προσαρμόζοντας το ημεδαπό δίκαιο στις ρυθμίσεις των άρθρων 6, 7 και 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (για τον χαρακτηρισμό των ανωτέρω εγκλημάτων ως εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, επειδή η διακινδύνευση της ιστορικής ταυτότητας ενός λαού ως «ηθική γενοκτονία» συνιστά προπαρασκευαστική πράξη της πραγματικής γενοκτονίας, βλ. C. Mylonopoulos, Zur Strafbarkeit der Leugnung historischer Taten σε Helger/Schramm/Kelker (Hrsg.) Festschrift fuer Kristian Kuehl σελ. 551 επ. (554) Muenchen 2014).

β) Ατομικά δικαιώματα συνταγματικώς κατοχυρωμένα, όπως η ελευθερία της τέχνης, της έρευνας και της επιστήμης επηρεάζουν το πεδίο εφαρμογής ποινικών διατάξεων, όταν ο νομοθέτης, όπως οφείλει, με ειδικές ρυθμίσεις,

είτε αποκλείει την αντικειμενική υπόσταση των σχετικών εγκλημάτων είτε θεσπίζει ειδικούς λόγους άρσης του άδικου χαρακτήρα τους (βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, Ποινικό δίκαιο, Γενικό Μέρος Ι, Αθήνα 2007, σελ. 548 επ., και C.Roxin, Strafrecht, Allgemeiner Teil, § 18 Rn 49 επ. 6. Aufl. Muenchen 2006), ακριβώς γιατί η ύπαρξη και άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων αποτελούν το συνταγματικό θεμέλιο μιας κοινωνίας ανθρώπων οργανωμένης βάσει των αρχών της ελευθερίας και της δημοκρατίας.

Μολονότι τα ατομικά δικαιώματα μπορούν να λειτουργήσουν ως λόγοι άρσης του άδικου στο πλαίσιο του γενικού λόγου της διαφύλαξης δικαιολογημένου ενδιαφέροντος (για την ελευθερία της τέχνης βλ. C.Roxin, Strafrecht, Allgemeiner Teil, § 18 Rn 50 6. Aufl. Muenchen 2006), θα ήταν σκόπιμο εν προκειμένω, ελλείψει ειδικής ρύθμισης στην ελληνική νομοθεσία, και προς διευκόλυνση της εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης, να εισαχθεί ειδικός λόγος άρσης του άδικου της περιγραφόμενης συμπεριφοράς στο άρθρο 2 παρ.1 του νομοσχεδίου, κατά το πρότυπο του άρθρου 367 ΠΚ, η εφαρμογή του οποίου *in concreto* τελεί υπό τον αυτονόητο έλεγχο της αρχής της αναλογικότητας. Σημειωτέον ότι στην αντίστοιχη διάταξη του γερμανικού ΠΚ (ά. 130 παρ. 3, 5 και ά. 86 παρ. 3) προβλέπεται ο αποκλεισμός της ειδικής υπόστασης, όταν η συμπεριφορά υπηρετεί τη διαφώτιση των πολιτών, την τέχνη, την επιστήμη, την διδασκαλία, την έρευνα ή άλλους παρόμοιους σκοπούς (βλ. και άρθρο 7 παρ.2 σε συνδυασμό με αρ. 15 του προοιμίου της απόφασης - πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ). Συμφώνως προς το προοίμιο της ανωτέρω απόφασης-πλαίσιο (αρ. 15), «Εκτιμήσεις που αναφέρονται στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την ελευθερία της έκφρασης, ιδίως την ελευθερία του τύπου και την ελευθερία της έκφρασης σε άλλα μέσα ενημέρωσης, έχουν οδηγήσει, σε πολλά κράτη μέλη, σε διαδικαστικές εγγυήσεις και ειδικούς κανόνες στο εθνικό δίκαιο όσον αφορά τον καθορισμό ή τον περιορισμό της ευθύνης». Συμφώνως προς το άρθρο 7 παρ. 2 της ίδιας απόφασης-πλαίσιο, «Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν συνεπάγεται υποχρέωση των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα που αντιβαίνουν προς τις θεμελιώδεις αρχές τους σχετικά με την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την ελευθερία της έκφρασης, ιδίως την ελευθερία του τύπου και την ελευθερία της έκφρασης σε άλλα μέσα ενημέρωσης, όπως προκύπτουν από τις συνταγματικές παραδόσεις ή τους κανόνες που διέπουν τα δικαιώματα, τις ευθύνες και τις διαδικαστικές εγγυήσεις για τον τύπο ή άλλα μέσα ενημέρωσης, όταν οι κανόνες αυτοί αναφέρονται στον καθορισμό ή τον περιορισμό της ευθύνης».

2. Επί του άρθρου 3

Με το άρθρο 3 του παρόντος νομοσχεδίου προβλέπεται ότι οι πράξεις των άρθρων 1 και 2 του νομοσχεδίου τιμωρούνται και όταν τελούνται μέσω διαδικτύου, εφόσον ο δράστης είναι παρών στην Ελλάδα ή το υλικό που χρησιμοποιεί φιλοξενείται σε σύστημα πληροφορικής που βρίσκεται στην Ελλάδα. Συμφώνως προς το άρθρο 5 παρ. 3 του ΠΚ, που εισήχθη με το άρθρο 2 του ν. 4267/12.6.2014, όταν η πράξη τελείται μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, τόπος τέλεσης θεωρείται και η ελληνική επικράτεια, εφόσον στο έδαφος της παρέχεται πρόσβαση στα συγκεκριμένα μέσα, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασής τους. Θα ήταν σκόπιμο, η προτεινόμενη ρύθμιση να εξετασθεί υπό το πρίσμα της ευρύτερης διατύπωσης της γενικής διάταξης του άρθρου 5 παρ. 3 του ΠΚ.

Αθήνα, 1.9.2014

Η εισηγήτρια
Αθανασία Διονυσοπούλου
Λέκτωρ Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

